

Stanovisko Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže k uzavírání smluv o úhradě léčivých přípravků obsahujících očkovací látky pro pravidelná očkování

Podle ust. § 40 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“), provádějí zdravotní pojištění Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky a dále resortní, oborové, podnikové, popřípadě další pojišťovny (dále společně jen jako „zdravotní pojišťovny“). Z ust. § 30 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném zdravotním pojištění vyplývá, že hrazenými službami (službami zdravotní péče hrazenými ze zdravotního pojištění) jsou očkování a úhrada léčivých přípravků obsahujících očkovací látky pro pravidelná očkování podle antigenního složení očkovacích látek stanoveného Ministerstvem zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Podle ust. § 17 odst. 7 písm. d) zákona o veřejném zdravotním pojištění uhradí příslušná zdravotní pojišťovna vždy na základě smlouvy osobám, které mají oprávnění k distribuci léčivých přípravků podle zákona o léčivech (dále jen „distributor“), léčivé přípravky obsahující očkovací látky pro pravidelná očkování podle antigenního složení očkovacích látek stanoveného Ministerstvem zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Podle ust. § 40 odst. 2 zákona o veřejném zdravotním pojištění jsou zdravotní pojišťovny povinny uhradit poskytovatelům, popřípadě jiným subjektům uvedeným v § 17 odst. 7 zákona o veřejném zdravotním pojištění, kteří v souladu s tímto zákonem poskytli hrazené služby pojištěncům, tyto poskytnuté služby ve lhůtách sjednaných ve smlouvě podle § 17 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Pokud není mezi zdravotní pojišťovnou a poskytovatelem smlouva sjednána, a jsou-li zdravotní pojišťovny podle tohoto zákona povinny poskytnuté zdravotní služby uhradit, uhradí je ve stejných lhůtách jako poskytovatelům, se kterými zdravotní pojišťovna uzavřela smlouvu podle § 17 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění.

Z výše uvedeného vyplývá, že zdravotní pojišťovny mají zákonem o veřejném zdravotním pojištění uloženu povinnost hradit léčivé přípravky obsahující očkovací látky pro pravidelná očkování. Pokud za účelem splnění této povinnosti uzavírají smlouvy s distributory léčivých přípravků, je třeba zodpovědět základní otázku, zda se v takovém případě jedná o uzavírání smlouvy na veřejnou zakázku, jinými slovy, zda je daná zdravotní pojišťovna povinna při uzavírání takové smlouvy postupovat dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“).

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále též jen „Úřad“) považuje za nutné se k této problematice veřejně vyjádřit a prostřednictvím stanoviska, všem subjektům přístupného, jasně sdělit, jakým způsobem je nutné v budoucnu nahlížet na tyto právní vztahy s ohledem na nový zákon o zadávání veřejných zakázek.

Úřad v této souvislosti především odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 62 Af 35/2012 ze dne 18. 4. 2013, ve kterém Krajský soud mimo jiné dovodil, že „[f]ormální označení právního

úkonu, jímž dojde k založení závazkového vztahu, stejně jako jeho obsah z pohledu právních norem soukromého práva, tu není rozhodující. [...] Naplnění znaků veřejné zakázky může být založeno i kombinací několika soukromoprávních úkonů, pokud z nich vyplývá zadatelova povinnost poskytnout plnění, jež je vyjádřitelné v penězích a jež je svojí povahou, se zohledněním kontextu všech práv a povinností zadavatele vyplývajících ze všech takto spolu souvisejících a na sebe navazujících soukromoprávních úkonů, zadatelovým výdajem.“ V této souvislosti Úřad uvádí, že struktura či počet vzájemně souvisejících soukromoprávních vztahů není rozhodující ve vztahu k posouzení skutečnosti, zda se v daném konkrétním případě jedná o veřejnou zakázku či nikoliv. Ve světle rozhodovací praxe soudů je totiž rozhodující, zda celý komplex vztahů naplní znaky veřejné zakázky.

Pokud je tedy obsahem smlouvy uzavřené s distributorem léčivých přípravků na jedné straně povinnost tohoto distributora zajistit komplexní dodávky a distribuci očkovacích látek smluvním poskytovatelům zdravotních služeb pojišťovny (zdravotnická zařízení, lékaři aj.), tj. subjektům, které pravidelná očkování provádějí, a na druhé straně povinnost zdravotní pojišťovny distributorovi dodané očkovací látky uhradit z prostředků veřejného zdravotního pojištění, nelze než uzavřít, že se v takovém případě jedná o veřejnou zakázku, která by měla být zadávána v režimu ZZVZ, podle jehož § 2 odst. 1 se zadáním veřejné zakázky rozumí uzavření úplatné smlouvy mezi zadavatelem a dodavatelem, z níž vyplývá povinnost dodavatele poskytnout dodávky, služby nebo stavební práce. V tomto případě zdravotní pojišťovny (zadavatelé) uzavírají úplatné smlouvy s distributorem léčivých přípravků obsahujících očkovací látky (dodavatelem), kterému poskytují úhradu za zajištění potřebného množství očkovacích látek. Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že by objednávku na dodání konkrétních očkovacích látek činila třetí osoba (zdravotnické zařízení nebo lékař), neboť by tak činila na základě zdravotní pojišťovnou uzavřené smlouvy.

Jinými slovy řečeno, smluvní vztah mezi zadavatelem (zdravotní pojišťovny) a dodavatelem (distributor očkovacích látek) založený na tom, že distributor očkovacích látek má povinnost zajistit předmětná léčiva v potřebném množství a na základě požadavků (objednávek) zdravotnických zařízení či lékařů má povinnost dodat léčiva na určená místa (smluvním poskytovatelům zdravotních služeb), přičemž zdravotní pojišťovna v souladu s ust. § 17 odst. 7 písm. d) zákona o veřejném zdravotním pojištění provádí za takto dodané očkovací látky úhradu z prostředků veřejného zdravotního pojištění, je veřejnou zakázkou a zdravotní pojišťovna je povinna při uzavírání takové smlouvy postupovat dle příslušných ustanovení ZZVZ.

Aktualizováno ke dni 27. 12. 2016